

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ל' חשון תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות צ.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ד'.
מוסר: שפת תמים פרק ז' מ"וכמה גדולה היא" עד סוף הספר.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות משער הבחינה הפתיחה עד פ"א.

הדף היומי בהלכה

מי שהוציא בשר מבית שפרצה בו שריפה בשבת - האם רשאי להוציא גם דגים?

את זה שאינו משובח, רשאי להוציא את המשובח בטענה כי הוא חפץ דווקא בו; אך אם הוציא את המשובח, אינו רשאי להוציא את זה שאינו משובח.

[שו"ע שלד, ג, ומשנ"ב יב]

כפי שלמדנו, חכמינו ז"ל התירו להוציא מבית שפרצה בו שריפה בשבת, מזון הנדרש לשלוש סעודות לכל בני הבית. ואם הוציא מין מסוים של מאכל, רשאי להוציא מין אחר בטענה כי הוא חפץ דווקא במין זה, וכגון אם הוציא בשר - רשאי לטעון: חפץ אני בדגים, ולהוציא גם דגים; וכל כיוצא בזה. ואף בשני מאכלים ממין אחד, אלא שהאחד משובח מחבירו - אם הוציא

הדף היומי בהלכה

אדם שיש לו היכן לאכול בשבת - האם רשאי להוציא מזון מבית שפרצה בו שריפה?

וכן זקן או חולה, האוכלים רק מעט מפני חולשתם, ואף המתענה בשבת (ראה שו"ע רפח, ב-ד) - רשאים להוציא מזון המספיק לאדם ממוצע לשלוש סעודות, כיון שלא חילקו חכמים בהיתרם זה בין אדם לאדם.

[שו"ע שלד, ג רה, ומשנ"ב י; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

בהמשך לאמור: אדם שפרצה שריפה בביתו בשבת, רשאי להוציא מביתו מזון לשלוש סעודות, גם כאשר יש ברשותו מזון במקום אחר, ובאפשרותו לאכול שם את כל סעודות השבת. וכן אם בעל הבית הוציא מזון בכמות המספיקה לכל בני הבית, רשאי כל אחד מהם להוציא מזון לשלוש סעודות עבור עצמו.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לטלטל מוקצה כדי להצילו משריפה?

ולהיכשל באיסור דאורייתא כדי להצילו. והמקל בכך אף בבית שבו פרצה השריפה - אין למחות בידו. ויש שאוסרים אף בבית אחר, והלכה כדעת המתירים.

[שו"ע שלד, ב, משנ"ב ה-ו, וביה"ל ד"ה ויש; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

יש אומרים שמותר לטלטל חפץ של מוקצה החשוב מאוד לבעליו, כאשר קיים חשש כי יישרף בשריפה שפרצה בבית סמוך ועלולה להתפשט; וטעם ההיתר - שאילו לא יתירו לו את טלטול המוקצה, עלול להתפתח ולהיכשל באיסור דאורייתא כדי להצילו.

אולם, בבית שבו פרצה השריפה אסור לטלטלו, כיון שבבית זה בהלת בני הבית גדולה מאוד, ואדרבה, מתוך עיסוקם בהצלת הרכוש, עלולים לשכוח

"כשבאים אלי ילדים לפני בר מצוה ומבקשים ממני קבלה להתחזק, אני אומר להם שיקבלו על עצמם זהירות משקר. והם חושבים מה כבר אמרתי להם, בקלות אפשר לקיים את זה... ואינם יודעים כמה קשה הדבר.."

ויגדלו הנערים | מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל על סעודות בר מצוה פעם והיום

רק מרן הגר"ז עשה מפני שהיה רב העיר, אבל סתם בני אדם לא עשו כלל סעודת בר מצוה, וכן לא עשו סעודה בשבת עליה לתורה שלפני חתונה. חתנו של ה'חפץ חיים' הגאון ר' מנדל זקס חזר מהישיבה לביתו לבר מצוה שלו, אביו נתן לו סטירה ואמר לו: וכי לא יכולת לעשות בר מצוה שם? "בני ר' משה, בבר מצוה הוא לא הרגיש טוב ושכב במיטה ועשינו לו הבר מצוה בבית, והגיע הגר"ש רוזובסקי זצ"ל ועוד [ולדרשה הכין עמו רבנו את השטיקל בסי' חי' ר' חיים הלוי הל' תפילין, ואת זה הוא אמר, ור' שמואל רוזובסקי היה שם והתפעל ואמר שסו"ס רואה חתן בר מצוה שאומר דרשה ומבין מה שאומר]. אצל בני ר' שרגא עשיתי את הבר מצוה ג"כ בצמצום במוסד ילדים של פוניבז', מתחת למקום שהיום בית הכנסת לצעירים..." עוד סיפר רבנו: "בבר מצוה של בני אמרתי למשגיח (ר' יחזקאל זצ"ל) שאמנם אני מזמינו מפני הכבוד, אבל באמת אינו צריך לטרוח לבא לבר מצוה, ואח"כ כ"כ הודה לי שלא הטרחתי אותו, ואמר לר' משה ברנשטיין זצ"ל [שהי' מקורב אליו] שמעולם לא קיבל כזו סוג הזמנה שמודיעים לו מראש שאין לו לטרוח לבוא... ובאמת למה להטריח אותו, וכי בני לא יודעים שיש כזה צדיק שנקרא המשגיח? לשם מה הוא צריך לבוא דוקא לבר מצוה. ומרוב הנאה מסוג ההזמנה הזאת שלח לו אח"כ דורון דרשה לבר מצוה, ספר תורת גיטין עם חתימתו" (צדיק כתמר יפרח).

(כאיל תערוג)

שח רבנו הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "כשבאים אלי ילדים לפני הבר מצוה ומבקשים ממני קבלה להתחזק, אני אומר להם שיקבלו על עצמם זהירות משקר. והם חושבים מה כבר אמרתי להם, בקלות אפשר לקיים את זה... ואינם יודעים כמה קשה הדבר. זה דבר שכמעט לא שייך. מי כבר אומר אמת?". בהזדמנות אחרת כאשר דיבר מרן זצ"ל בגנות המוציאים הוצאות מרובות על סעודות בר מצוה, אמר כי למעשה אינו מורה לאיש פרטי לבטל לחלוטין סעודת בר מצוה, ובכך להיות שונה מכולם, אבל מעורר על העיקרון כי יש לעשות רק את ההכרחי.

אגב, בזימנא חדא אמר רבנו כי חלק מהבעיות עם צעירים נובע מכך שחוגגים איתם באופן מיוחד, ואף נואמים בדרשות אודותם, וגם מקבלים מתנות לרוב וכו', והם חשים בגאווה כי הנה הם כבר התחדשו לחלוטין, גדולים ברשות עצמם, והגאווה מצמיחה בעיות שאינם נכנעים למבוגרים מהם או הוריהם ורבותיהם ועוד, אך כאמור הוא לא מורה מחמת כך לבטל לחלוטין, והחכם עיניו בראשו. (מאחורי הפרגוד).

וסיפר רבנו: "כאשר נהייתי בר מצוה לא עשו לי שום סעודה, רק קיבלתי עליה לתורה במנין שהתקיים בבית בעל ה'אמרי משה' זצ"ל, מכיון שחמותו נפטרה אז ולכן התקיים מנין בביתו. הוא אמר לי להסתכל באיזה ספר ולהכין משם דבר תורה על מסכת יבמות שלמדו באותה שעה בישיבה, ואמרתי ענין עפ"י רבי איזיל חריף זצ"ל. ואע"פ שלא עשו לי שום סעודה לא הפסדתי מכך כלום".

ואמר רבנו: "בימים הקדמונים מי היה עושה סעודת בר מצוה? בבריסק

בלי לחשוב פעמיים, קם מרן הגר"ח ממקומו, ניגש לארון שם היו מונחות התפילין של אביו, רבן של כל בני הגולה, מרן הסטייפלער זצ"ל, ואמר: 'הנה יש לו תפילין, הוא יכול להניחם!' - - -

"כשמדובר בקיום מצוות חסד, שוברים את כל הכלים"

'הנה יש לו תפילין, הוא יכול להניחם!' - - - הנכד אכן הניח את התפילין של הסטייפלער במשך שנה תמימה. "צריך לחשוב באיזו גדלות ענקית מדובר!!! שהרי לא דבר פשוט הוא להוציא את התפילין היקרות כל-כך, שהיו על ראשו של קדוש-ישראל, וליתנם לבחור צעיר, ולמשך תקופה ארוכה! אבל כשמדובר בקיום מצוות חסד, שוברים את כל הכלים".

(דברי שיח)

הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר לחתנו הגאון רבי אליעזר רוט שליט"א, על מעשה שהיה בתקופה שבה ישנו בביתו כמה נכדים לבית הגאון רבי דב קוק מטבריה, שלמדו בישיבות בבני ברק. בבוקר אחד התברר שלאחד הנכדים אבדו התפילין. "הדבר הסב לי צער", סיפר הגר"י שליט"א, "וכשנכנסתי ללימוד הקבוע עם גיסי שליט"א, ביום שישי, סיפרתי לו מה שאירע.

"בלי לחשוב פעמיים, קם מרן הגר"ח ממקומו, ניגש לארון שם היו מונחות התפילין של אביו, רבן של כל בני הגולה, מרן הסטייפלער זצ"ל, ואמר:

"ממש בימים אלה הגיע אלינו מכתב מת"ח אחד, שבו הוא מספר שאחד מחבריו, בעל תשובה, העיד במפורש שאת הצעד הראשון לעולם התורה עשה בשל שכן חרדי שמעולם לא ויתר על הזכות הזו לומר לו 'שלום' בפנים מאירות..."

כוחה של הארת פנים לזולת

בואו נעשה חשבון: כמה עלה לאותו יהודי חרדי לומר 'שלום' מדי בוקר בבוקרו? האם הוא היה צריך לרוקן את כל חשבון הבנק שלו לשם כך? - ברור שלא! רק מעט תשומת לב, והנה משפחה שלימה, על הוריה וילדיה, וכל דורותיה לעולם ועד, חוזרת בתשובה שלימה ומתקרבת לבוראה - רק בזכותו!! וכי מילתא זוטרתא היא?!

רק אמרתי 'בוקר טוב'

לעודד ולשמח יהודים - הוא אחד התפקידים הגדולים שלנו בדור זה. שאין יהודי אחד שאינו נתון, בצורה זו או אחרת, בבית כלא. בבדידות. פעם הוא מרגיש שהחבר פגע בו, פעם הגבאי אמר לו מילה שלדעתו אינה מגיעה לו, ופעם הוא חושב שזו אשתו שלא כיבדה אותו כראוי לו. פעם החובות, ועם ההודעה מהבנק וכו'. כל אחד נתון במסגר. השכינה עצמה סובלת עם כל המצטער שבעולם. "עמו אנוכי בצרה" (תהילים צ"ט, ט"ו) אם צדיק אם רשע, על צער גדול ועל צער קטן. ואם השכינה כך - האדם לא יהיה נושא בעול?

בל נחשוב שהמשימה הזו של דחיקת עצמנו לתוך מסגר זולתנו, קשה היא מדי. לא ולא. אמירת 'בוקר טוב' או 'שלום עליכם' לבבי, עשויה לשפוך על פניו של הזולת נהרה של אור, ממש כאילו נטלת ממנו בכך יותר מאחד מששים של חליני... מה עשיתי? מה פעלתי? רק אמרתי 'בוקר טוב' עם חיוך על הפנים, התייחסתי בכבוד אל זה העובר לצדי במדרכה, לא התעלמתי ממנו, לא סגרתי את העיניים כמי שאיני רואהו.

למה לומר מילה לועזית במקום 'שלום'?

אדם שמאיזו שהיא סיבה יוצא מביתו כשהוא נרגז, כולו סר וזעף, וכל כולו ממתין ל"בוקר טוב" חייני, אדם זה הוא עבורנו "חפצא של מצוה". אם רק נדע כיצד לעשות זאת, נוכל לקיים בו מצווה גדולה של החייאת נפשות, כפשוטו. כתוצאה מהארת פנים שתארך לא יותר משנייה וחצי, יתהפך לבבו של האיש הזה לטובה וכל הצער הכעס והרוגז, שאפפו אותו אך לפני רגע, ייעלמו ויהיו כלא היו. וכי לא כדאי להשקיע את המאמץ הקטן הלזה, כדי לפנות שבויים מבין סורגיהם ואסירים מכלאם? וכי אלה אינם אסירים של ממש הם? גם כאשר נפרדים האחד מן השני ומשתמשים במילה לועזית במקום המילה 'שלום', יש בכך חילול ה'. הרי אין לך מילה של ברכה יותר מ'שלום', ולשם מה להשתמש במילים של עם זר?

ויש לדעת, אמר רבנו המרא דאתרא הגאון רבי יצחק זילברשטיין, שה'חתם סופר' אומר שמי שאינו משתמש במילים של שפת הקודש, יתכן שהוא אינו זכאי לכך, כי השפה הזו אינה מאפשרת לכל אחד להשתמש בה... החת"ס מוצא לכך את הרמז בפסוק (בראשית מ"ה, י"ב): 'כי פי המדבר אליכם'. וכבר אמרנו, שההשפעה החיובית מהאדם על זולתו, אינה צריכה להיות רק במעשים גדולים הנעשים תחת השמש. יש בכוחו של אדם להפוך את חברו לאדם אחר, בזכות חסד קטנטן שהוא עושה עמו, ואף בזכות אמירת 'שלום' אחת, הנאמרת בהארת פנים אמיתית.

יש לך אדם העוסק בחסד ומשקיע בו כל רמ"ח ושס"ה שלו, תוכל לפגשו מתרוצץ על עסקי החסד הללו במשך כל שעות היום והלילה, משקיע בכך כל הונו ואונו, מתאמץ ומתייגע כדי לעזור לזולתו, עד שבאמת הרבה אנשים מסתייעים בו. ברם, חז"ל לימדונו שעניינו של החסד אינו תלוי דווקא בהקמת גמחי"ם עתירי הון, או בעזרה לחולים ומשפחותיהם, וכל כיוצא באלה, אף שבדואי הם דברים העומדים ברומם של עולם. אפשר לגמול חסד עם השני גם בדברים פעוטים ביותר, שערכם שווה, ולפעמים עולה, על כל החסדים האחרים. אה, אמירת שלום בסבר פנים יפות, מי הוא זה ואי זה הוא האדם שיוכל לאמוד את ערכה הסגולי של גמילות החסדים הנעשית עם מי שאנו אומרים לו "שלום". רק שלום. מילה אחת...

(קול ברמה - גליון 317 שבט תשע"ז)

וְנִשְׁלַחְךָ בְּשָׁלוֹם (בראשית כו, כט)

בשערי בית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן, נתלה פתק ובו מסמך מזעזע. הכותרת של הפתק הקטן הייתה "להרבות שלום בעולם", כשהמילה 'שלום' מוקפת במירכאות כדי לרמוז שכאן טעון הענין.

בשל חשיבות הנושא, כדאי לצטט את המסמך מילה במילה:

"פגשתי במשך השנה 3 מתושבי השכונה, אמרתי להם 'שלום' והם לא ענו לי. לא הנידו בראשם, ולא הניעו בידם. עצרתי ושאלתי כל אחד מהם: האם עשיתי לך רע, או יש לך משהו כנגדי? והם השיבו (כל אחד בנפרד): 'לא', והוסיפו בשאלה: 'למה?' כאילו, למה אני שואל את זה..."

"השבת: 'אמרתי לכם שלום, ולא עניתם לי' הם התנצלו וסיפרו גם אנחנו אמרנו שלום לאנשים, והם לא השיבו לנו. מאז הפסקנו לומר לאנשים שלום!" מה נאמר ומה נדבר, מסמך שלא נעים לקרוא אותו..."

•••

אלא שכבר בפתח הדברים כדאי ללמד זכות על האנשים הנ"ל, ולציין שבדאי אי אמירת ה'שלום' לא הייתה בשל שנאה, או שיש להם משהו נגד מי שאמר להם שלום. הסיבה האחת והיחידה, ואין בלתה, היא ש... כולנו טרופים, כולנו מבולבלים, ובשטף המאורעות העוברים עלינו, שאינם מותירים בנו ולו שמינית של ישוב הדעת, כולנו מאבדים את דינו ורגלינו...

כותב המסמך ציין שהמדובר היה רק ב-3 אנשים. אנחנו היינו אומרים שהנתונים הם הרבה יותר 'גבוהים' ומספרם של אי אמרי ה'שלום' מגיע ליותר מכך, אבל כאמור, לא היינו מאשימים אותם, ואף לא היינו באים אליהם בטענה כלשהי, כי הדבר נעשה בהיסח הדעת גמור. ונכון שהש"ת לא נתן לנו את הדעת, כדי שנסיח את דעתנו ממנה, אבל אחרי הכל בדור כמו זה שאנחנו מצויים בו, שכמעט אין בית אשר אין שם... קשה לבוא בטענות ובקובלנות על אי אמירת 'שלום'. כאשר אב/אם שעזבום לאנחות בגיל צעיר, וכאשר בתוך ימים ספורים התרחשו כל כך הרבה אסונות, ישמרנו השם, הרי שבאמת אין מנוח לליבם של ישראל, וגם הרגש הנכון אינו מונח במקומו..."

•••

אבל אחרי הכל יהודים אנחנו, בנים למלכנו, מלך מלכי המלכים, וככאלה מוטלת עלינו החובה לשפר את דרכינו ומעשינו, ובעיקר - את הנהגותינו עם הזולת. המסמך שנתלה בפתח בית הכנסת, וגם מאמר זה, מיועדים, אפוא, לכל מי שעדיין לא איבד את התקווה מעצמו, ומתכוון להיטיב את מעשיו.

והנה, ממש בימים אלה הגיע אלינו מכתב מת"ח אחד, שבו הוא מספר שאחד מחבריו, שהוא בעל תשובה, העיד במפורש שאת הצעד הראשון אל עולם התורה, עשה בשל אותו שכן חרדי בחדר המדרגות, שמעולם לא ויתר על הזכות הזו לומר לו 'שלום' בפנים מאירות...

"החבר, שהתגורר בעיר חיפה, סיפר לי", כך כותב מיודעינו, ש"היהודי החרדי התגורר בקומה העליונה, והיה היחיד מבין כל דיירי הבניין ששמר מצוות. הפגישה הקבועה שלי איתו היתה, בעת שחזר מהתפילה בבית הכנסת, ואני יצאתי לעבודה. כל יום מחדש הייתי מופתע למראה סבר הפנים החייכני שהראה לי השכן החרדי.

"אמירת ה'שלום-שלום', שבתה אותי בקסמיה, כיון ששמתי לב גם לעובדה שכל השכנים לא האירו לי את פניהם, ולא אמרו 'שלום'. כל השכנים מהקומה שלי, ואלה שהתגוררו יותר קרוב לדירתי, לא הוציאו מפהם מעולם את המילה 'שלום', ולא חייכו לעברי. רק הוא. יום אחד החילותי להרהר בלבי, 'הרי יש דברים בגו. ברור שאדם מתנהג בצורה זו מדי יום ביומו, ניחן בעושר פנימי עצום, המאפשר לו להשפיע את שפעת העושר הזה גם על אחרים, וללחלח גם אותם בשמחה האמיתית המקיפה אותו. ברבות הימים הגעתי למסקנה חד משמעית, שאם חפץ בחיים אנוכי, בחיים האמיתיים, עלי לחזור בתשובה. וכך עשיתי". כוחה של מילה אחת. 'שלום'.

"כשיצא מהמכבסה פגש בחור ממכריו וסיפר שאיירע בנגדו החדש. אותו בחור הגיע אז מהצעת שידוכים שלא התאימה לתנאיו, ותוך כדי דיבור חשב לפתע: 'אולי ההצעה הזו יכולה להתאים עבור הבחור המבוגר הזה?...'"

"כל צער אינו אלא לטובה"

על הצער שנגרם לו בגין הכתם בבגד. אותו בחור הגיע באותה שעה מהצעת שידוכים שלא היתה נראית לו לפי תנאיו, ותוך כדי דיבור חשב לפתע: 'אולי השידוך שהציעו לי הוא הצעה טובה עבור הבחור המבוגר הזה?...' "ואכן החל לקדם את הנושא, וכעבור יומיים הסתיימו הדברים לטובה. מכאן אנו רואים שכל צער אינו אלא לטובה, על אף שלא תמיד זוכים לראות זאת בגלוי."

(ע"פ 'שפת חיים', משיחותיו של הגה"צ רבי אברהם חיים אלימלך גרוס אב"ד אלמין, ירושלים)

"והשלישי, מפני מה שמוצא אותם בעולם ממיני הפגעים ומה שמגיע אליהם מעניני ההפסד בגופם ובמונחם, ולא הבינו סיבות אופני טובתם בהם ותועלות הנסיון והמוסר להם" (שער הבחינה, פתיחה).

"זכורני שהיה בחור מבוגר בא בשנים, שהלך פעם לנקות את הבגד העליון שלו שהיה חדש, וכשהגיע לקחת אותו בחזרה מצא איזושהי נקודה לבנה על קידמת הבגד. כתוצאה מכך החל ויכוח שנמשך זמן, ונגרמה לבחור עגמת נפש גדולה על כך שכבר אי אפשר ללבוש את הבגד, שהיה יקר מאוד. (ומסתבר שהכובס לא היה מזרע היהודים, שאל"כ היה צריך לשלם, עי' ח"מ סי' שו"ג). "כשיצא החוצה פגש בבחור אותו הכיר קצת משנים קודמות ושפך לבו בפניו

"אילו היה המספר לובש שעטנז ומקיף פאת ראשו וזקנו, בוודאי לא היה השומע מאמין לדברי הלשון הרע שמספר..."

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שקר, ואם כן הוא הדין במי שמספר לשון הרע, שהופקר אצלו איסור גדול עד מאד של 'לא תלך רכיל', שהוא חשוד גם לשקר, ובוודאי אין להאמין שסיפורו אמת."

בסעיף ד' מדבר ה'חפץ חיים' על מקרה שיצא 'קול', דהיינו שמועה שלילית על מישהו, שאף על פי כן אסור להאמין לכך אלא לחוש בלבד. ומוסיף: "ועל אחת כמה וכמה שיזהר מאוד, אם רוצה לספר את הדבר לאחרים, שלא יכוון להעביר את הקול ולגלותו יותר."

ולכאורה יש להבין: הרי השמועה כבר מפורסמת, ואיזה נזק יכול להיגרם מכך שיכוון להעביר את הקול ולגלותו יותר? ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי יש שביארו זאת על פי דברי רבנו יונה, שטעם איסור לשון הרע, מלבד הנזק הנגרם לזולת, הוא גם משום "בחירתו לחייב ולהרשיע את חברו ושמתו לאידם". וממילא, גם כאשר הסיפור כבר התפרסם, כל שכוונתו לפרסם את גנותו יותר, יש בכך משום לשון הרע מצד בחירתו לחייב ולהרשיע את חברו.

בסעיפים ג' ד' הנלמדים היום, מוסיף ה'חפץ חיים' לעסוק בענין האיסור להאמין לדברי לשון הרע, גם כאשר לכאורה קיימת סיבה הגיונית להאמין להם. בסעיף ג' הוא מדבר על לשון הרע שנשמע מפי שני אנשים או יותר, ואפילו באופן שמותר להם לספר משום שיש תועלת בדבר - בכל זאת אסור להאמין לכך אלא לחוש בלבד. ה'חפץ חיים' מוסיף ומסביר, כי למרות שהם שניים, אין לדבריהם תוקף של עדות, כי לא חל שם עדות אלא בפני בית דין. ועל אחת כמה וכמה כאשר אותם שניים (או יותר) עוברים על איסור לשון הרע בדבריהם, בוודאי אין להאמינם, כי הרי רשעים הם, וכיצד נאמינם על ישראל זה, שהוא בחזקת כשר גמור לעת עתה. והרי החשוד על לאו של לשון הרע, חשוד גם לשקר, להחליף ולהוסיף.

ב'ביאורים ומוספים' מביאים בזה מדברי ה'חפץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון', שהרחיב עוד וכתב: "אילו היה המספר לובש שעטנז ומקיף פאת ראשו וזקנו, בוודאי לא היה השומע מאמין לדברי הלשון הרע שמספר, שכשם שהופקר אצלו שאר איסורי תורה כך בוודאי הופקר אצלו איסור